

Ad60: Pomorze Zachodnie, Pobrzeże Kaszubskie, Gdynia Leszczynki, ok. 2 km na W, na skarpie w buczynie, 23.02.1989, leg. W. Fałtynowicz (UGDA-L).

Bd43: Pojezierze Iławskie, nadleśnictwo Kwidzyn, leśnictwo Lisewo, oddz. 199, ok. 1 km na NE od wsi Ryjewo, na skarpie w zniekształconej buczynie na siedlisku prawdopodobnie pogrądownym, 07.09.1998, leg. M. Kukwa (hb. Kuk. 235).

Podziękowania. Jestem bardzo wdzięczny Panu Prof. drowi hab. Wiesławowi Fałtynowiczowi za udostępnienie niepublikowanych danych i uwagi dotyczące niniejszej notatki. Pani Dr Jolancie Miądlkowskiej za potwierdzenie poprawności moich oznaczeń oraz Pani Dr Urszuli Bielczyk za informację o występowaniu *Trapeliopsis pseudogranulosa* na południu Polski. Chciałbym także podziękować moim przyjaciółom Agnieszce Doborzyńskiej, Marzenie Zoch i Jackowi Turynowi za pomoc w zbiorze materiałów oraz Tomaszowi Pactwa „Bilbo” za udzielenie gościny w Porzeczu na czas zbioru porostów. Badania częściowo finansowane z grantu KBN nr 6 P04G 078 15.

Summary. Localities of *Trapeliopsis pseudogranulosa* (Trapeliaceae, Ascomycota lichenisati) in northern Poland. Up to now *Trapeliopsis pseudogranulosa* Coppins & P. James has been reported only in the South Poland. Four localities of that species were found in the lowlands (North Poland) during the field and herbarium researches. It occurred on soil in beech forests in shaded and humid situations. This species is probably more common, but it was overlooked in the field and mistaken with similar taxa (e.g. *T. aeneofusca*).

LITERATURA

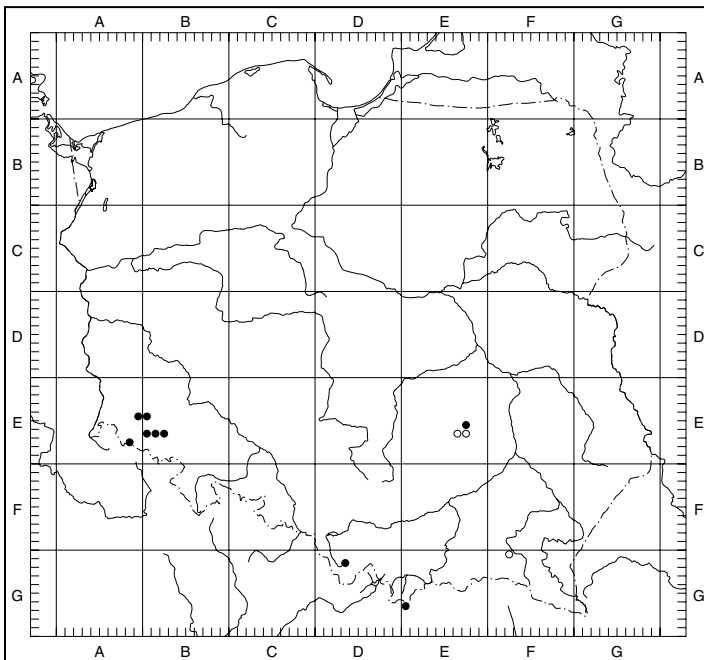
- ALSTRUP V. & OLECH M. 1990. Addition to the lichen flora of the Polish Tatra Mountain. II. – Zesz. Nauk. Uniw. Jagiell. **968** Pr. Bot. **21**: 211–217.
- ALSTRUP V. & OLECH M. 1992. Checklist of the Lichens of the Tatra National Park, Poland. – Zesz. Nauk. Uniw. Jagiell. **1059** Pr. Bot. **24**: 185–206.
- FAŁTYNOWICZ W. 1992. The lichens of Western Pomerania (NW Poland). An ecogeographical study. – Polish Bot. Stud. **4**: 1–182.
- ŚLIWA L. 1998. Antropogeniczne przemiany lichenoflory Beskidu Sądeckiego. – Pr. Bot. Uniw. Jagiell. **31**: 1–158.
- MARTIN KUKWA, *Katedra Taksonomii Roślin i Ochrony Przyrody, Uniwersytet Gdański, Al. Legionów 9, 80–441 Gdańsk; e-mail: dokmak@univ.gda.pl*

Przyjęto do druku: 15.12.1999 r.

Wyginiecie rzadkiego gatunku porostu *Lasallia pustulata* w rezerwacie „Prządki” koło Krosna (Pogórze Dynowskie)

Lasallia pustulata Merat [= *Umbilicaria pustulata* Hoffm.] jest w Polsce jedynym przedstawicielem tego rodzaju. Znajduje się na czerwonej liście porostów zagrożonych i jest zaliczana do kategorii rzadkie – R (CIEŚLIŃSKI i in. 1992). Wschodnią granicę swartego zasięgu osiąga w Polsce w Sudetach, skąd podawana jest z kilku stanowisk zarówno

w literaturze (STEIN 1879; EITNER 1911; SEAWARD i in. 1981), jak i w zielnikach [leg. I. Wojciechowski 1959 (LBL-L)], [leg. K. Borowicz 1956 (POZ-L)], [leg. J. Nowak 1970 (LBL-L)], [leg. J. Nowak 1976 (LBL-L)], [leg. J. Nowak 1978 (KRAM-L-22934)], [leg. E. Kozioł 1987 (LBL-L)]. Poza obszarem zwartego zasięgu występuje w nielicznych, odosobnionych miejscach (Ryc. 1). Podawana była z Krainy Świętokrzyskiej ze Świętego Krzyża (BERDAU 1876) i Łysogóry (BŁOŃSKI 1890), jednakże stanowiska te obecnie uznane są za wymarłe (CIEŚLIŃSKI 1991) oraz z Przedgórza Iłżeckiego (SEPSKI 1984). Natomiast w Karpatach Zachodnich *L. pustulata* odnaleziona została jedynie na trzech odizolowanych stanowiskach: w Beskidzie Śląskim (KISZKA 1972; NOWAK 1972), w Tatrach [leg. St. Matuszewska 1959 (LBL-L)] i na Pogórzu Dynowskim [leg. M. Olech 1974 (KRA-L)].

Ryc. 1. Mapa rozmieszczenia *Lasallia pustulata* Merat w Polsce w siatce kwadratów ATPOL (ZAJĄC 1978) w oparciu o dane literaturowe i materiały zielnikowe KRA-L, KRAM-L, KRAP-L, LBL-L, POZ-L, UGDA-L (akronimy według MİRKA i in. 1997). ● – stanowisko prawdopodobnie istniejące – ostatnio nie potwierdzone, ○ – stanowisko wymarłe.

Fig. 1. Distribution map of *Lasallia pustulata* Merat in Poland using the ATPOL grid square system (ZAJĄC 1978) on the base of literature and herbarium material KRA-L, KRAM-L, KRAP-L, LBL-L, POZ-L, UGDA-L (acronyms according to MIREK *et al.* 1997). ● – locality probably still exists – not confirmed recently, ○ – extinct locality.

Stanowisko z Pogorza Dynowskiego jest najbardziej wysuniętym na wschód w Polsce, leży w rezerwacie „Prządki” w miejscowości Czarnorzeki. Prowadzone przeze mnie badania na terenie tego rezerwatu nie potwierdziły, niestety, występowania tego porostu. Gatunek ten nie występuje ani na blokach skalnych silnie eksploatowanych przez turystów, ani w miejscach niedostępnych dla zwiedzających. Warto podkreślić, że na okazach

zielnikowych stwierdziłam liczne ślady degeneracji plechy w postaci ubytków, zagłoneń, zaburzenia symetrii, świadczące o złych warunkach siedliskowych, a także o rozpoczętym procesie obumierania plech. Wskazane byłoby sprawdzić stanowiska poza granicą zwartego zasięgu, gdyż jest wielce prawdopodobne, że *Lasallia pustulata* występuje obecnie tylko w granicach zwartego zasięgu. Przyczyną tego stanu może być wpływ zanieczyszczenia powietrza o charakterze globalnym, a także zmiana klimatu na korzyść wpływów suchego klimatu kontynentalnego, podczas gdy gatunek ten chętniej osiedla się w miejscach wilgotnych.

Wykaz stanowisk:

- AE78** Sudety Zachodnie, Góry Izerskie, Zbójnickie Skały obok Szklarskiej Poręby, 660 m [leg. J. Nowak 1976 (LBL–L)], 750 m [leg. J. Nowak 1970 (LBL–L)], bez podania wysokości [leg. I. Wojciechowski 1959 (POZ–L)].
- BE40** Dolny Śląsk, Lwówek Śląski, Lwóweckie Skały, 280 m [leg. E. Kozioł 1987 (LBL–L, 22934)];
- 60** Sudety Zachodnie, Kotlina Jeleniogórska, Jelenia Góra, Klasztor Paulinów [EITNER 1910: 22];
- 61** Kotlina Jeleniogórska, 2 km na NNE od Sosnowki, 450 m [SEAWARD i in. 1981: 108];
- 62** Sudety Zachodnie, Kotlina Jeleniogórska, Góry Sokole, Góra Sokolik koło Trzcińska, 600 m [leg. J. Nowak 1978 (KRAM–L, 22934)];
- 72** Góry Kaczawskie, Wysoczyzna Ostrzycy, rezerwat Ostrzyca Proboszczowicka, 499 m [leg. K. Browicz 1956 (POZ–L)].
- DG13** Beskidy Zachodnie, Beskid Śląski, nad wsią Kamesznica, 580 m [KISZKA 1972: 401 (KRAP–L)].
- EE58** Wyżyna Kielecka, Pogórze Iłżeckie, w dolinie rzeki Kamiennej, Styków, 210 m [SEPSKI 1986: 305];
- 66** Góry Świętokrzyskie, Łyse Góry [BŁOŃSKI 1890: 163];
- 67** Święty Krzyż [BERDAU 1876: 86].
- EG60** Tatry Wysokie, Mieguszowiecki Szczyt [leg. St. Matuszewska 1595 (LBL–L)].
- FG02** Pogórze Dynowskie, rezerwat Prządki koło Krosna, 517 m [leg. M. Olech 1974 (KRA–L)].

Summary. Extinction of rare lichen species *Lasallia pustulata* in “Prządki” nature reserve near Krosno (Dynowskie Upland). *Lasallia pustulata* is rare species in Poland (it has been hitherto recorded from very few localities). The species has its eastern limit of distribution in the Sudety Mts. Unfortunately, its easternmost locality in “Prządki” nature reserve (Dynowskie Foreland – Pogórze Dynowskie) is at present extinct.

LITERATURA

- BERDAU F. 1876. Liszajniki izsledowanynje do sich por w oblasti Warszawskovo Uczebnovo Okruga z ukazaniem na morfologii i fizjologii liszajnkow. ss. 125. Tipogr. K. Kowalewskiego, Warszawa.
- BŁOŃSKI F. 1890. Wyniki poszukiwań florystycznych skrytokwiatowych dokonanych w ciągu lata r. 1889 w obrębie 5-ciu powiatów Królestwa Polskiego. – Pam. Fizjogr. **10**: 129–190.
- CIEŚLIŃSKI S. 1991. Stan aktualny oraz zmiany we florze porostów naskalnych i naziemnych w Świętokrzyskim Parku Narodowym. – Parki Nar. i Rez. Przyr. **10**(3–4): 125–136.
- CIEŚLIŃSKI S., CZYŻEWSKA K. & FABISZEWSKI J. 1992. Czerwona lista porostów zagrożonych w Polsce. – W: K. ZARZYCKI, W. WOJEWODA & Z. HENRICH (red.), Lista roślin zagrożonych w Polsce. Wyd. 2, ss. 57–74. Instytut Botaniki, Polska Akademia Nauk, Kraków.

- EITNER E. 1911. Dritten Nachtrag zur Schlesischen Flechtenflora. – Jahrb. Schles. Ges. vaterl. Kultur **88**(1): 20–60.
- KISZKA J. 1972. *Gyalidea fritzei* (Stein) Vězda var. *rivularis* (Eitner) Vězda i *Umbilicaria pustulata* (L.) Hoffm. w Beskidzie Śląskim. – Fragm. Flor. Geobot **18**(3–4): 399–402.
- MIREK Z., MUSIAŁ L. & WÓJCICKI J. J. 1997. Polish herbaria. – Polish Bot. Stud. Guideb. Ser. **18**: 3–116.
- NOWAK J. 1972. Problemy rozmieszczenia porostów (*Lichenes*) w polskich Beskidach Zachodnich (podokręg śląsko-babiogórski). – Fragm. Flor. Geobot. **18**(1): 45–144.
- SEAWARD M. R. D., BYLIŃSKA E. A. & GOYAL R. 1981. Heavy metal content of *Umbilicaria* species from the Sudety region of SW Poland. – OIKOS **36**(1): 107–113.
- SEPSKI S. 1984(1986). *Lasallia pustulata* (L.) Merat i *Lecanora subradiosa* Nyl. w Krainie Świętokrzyskiej – Fragm. Flor. Geobot. **30**(3): 305–309.
- STEIN B. 1879. Flechten. In: Cohn's Kryptogamen – Flora von Schlesien. – Jahrb. Schles. Ges. vaterl. Kultur **2**(2): 1–400.
- ZAJĄC A. 1978. Atlas of distribution of vascular plants in Poland (ATPOL). – Taxon **27**(5–7): 481–484.

BEATA KRZEWICKA, *Instytut Botaniki, Zakład Badań i Dokumentacji Polarnej, Uniwersytet Jagielloński, Kopernika 27, PL–31–501 Kraków; e-mail: krzewicka@ib.uj.edu.pl*

Przyjęto do druku: 21.10.1999 r.